

ZIE ZOO

nr. 193, juli 2024

3

Zwarte gieren

10

Future For Nature

De Future For Nature Awards zijn dit jaar weer uitgereikt aan drie jonge natuurbeschermers.

14

VietnAmazing

We besteden in de Rimba aandacht aan de EAZA-campagne Vietnamazing.

Even omzien

Alex en Bertine van Hooff

Wanneer deze ZieZoo bij u thuis op de mat valt, staat de zomervakantie voor de deur. We hebben de afgelopen maanden hard gewerkt aan diverse nieuwbouwprojecten. Vlak voor Pasen hebben we de nieuwe speeltuin Speelbeek geopend, terwijl we tegelijkertijd het nodige werk hebben verzet rond het olifantenverblijf. Het buitenverblijf van de olifanten wordt wat vergroot, terwijl we ook het binnenverblijf aanpassen zodat bezoekers de dieren straks beter kunnen zien als ze bij slecht weer binnen staan. Daarnaast is de toiletgroep bij de hoofdingang tegenover de pinguïns volledig vernieuwd. Ons doel is om het park telkens beter en mooier te maken voor onze dieren, onze gasten en onze medewerkers. In juli en augustus presenteren we bovendien weer een nieuwe musical: 'Zoë & Silos: De Rimba Musical'. In deze ZieZoo leest u er alles over. Wij wensen u een fijne zomer en indrukwekkende ontmoetingen met de dieren in ons park!

Colofon

Redactie:

Annemarie van Lierop
Bas Lukkenaar
Constanze Mager

Fotografen:

Abinash Lama
Amanda Hancock
Lucas Jacobs
#maartenvandergeest61
Mira Meijer
Robert Meerding
Theo Kruse

Foto:

Voorkant: Zwarte gier

Vormgeving en druk:

Drukkerij Rozijn Repro, Didam

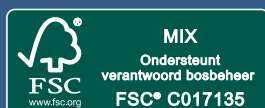
ZieZoo is een uitgave van Koninklijke Burgers' Zoo, Arnhem. ZieZoo verschijnt viermaal per jaar. Abonnementhouders ontvangen ZieZoo gratis.

ISSN:

1876-1798

KONINKLIJKE
BURGERS' ZOO

Antoon van Hooffplein 1
6816 SH Arnhem
(026) 44 24 534
info@burgerszoo.nl
www.burgerszoo.nl

Op de agenda

Gedurende de zomermaanden gaan de goed bezochte maandelijkse avondlezingen en kindercolleges met zomerreces. Maar rond half augustus staan de eerste data en thema's weer op de website van de zoo, dus vergeet zeker niet om rond die tijd weer eens te kijken op burgerszoo.nl/activiteiten/!

Ondertussen ontplooiën we in de zomer natuurlijk weer allerlei andere educatieve activiteiten, die jong en oud meer aan de weet laten komen over de natuur en het dierenpark. Meer info, deelnamekosten en aanmeldingsmogelijkheden (nodig, tenzij hier anders aangegeven; vol=vol) vindt u op de website.

27, 28 juli en 14, 15 oktober: Bezoek aan de waterfabriek van de Ocean

Volwassenen en kinderen vanaf 10 jaar kunnen in de middag een 45 minuten durende rondleiding volgen achter de schermen van de Ocean. Leer over waterzuivering en het maken van zout water en bekijk het koraalrif van boven!

7 juli, 15-19 juli: Met gids sluitingstijdronde

Een gezellige wandeling rondom de al rustige sluitingstijd? De gids neemt u mee, van 17 uur tot 18.30 uur. Geniet bijvoorbeeld van het avondconcert van de vogels in de Bush, of zie hoe de vlinders gaan rusten.

16 + 17 juli en 18 juli + 19 juli: Kinder-Zo(o)merdagen

Kinderen die echt fans van de dierentuin zijn en die in het komende schooljaar in groep 5 of 6 zullen zitten, kunnen zich aanmelden voor de Zo(o)merdagen. Twee hele dagen in de dierentuin, met samen ontdekken, speuren en spelen; maar avondeten en slapen doen ze wel thuis!

8 + 9 augustus: Masterclass Management Aquatische Eco- displays

Dit tweedaagse programma is specifiek bedoeld voor studenten (HBO en WO) van een vakgerelateerde opleiding. Oceancurator Max Janse, assistent curator Nienke Klerks en biologe Constanze Mager verzorgen dit tweedaagse programma dat de deelnemers figuurlijk diep de Ocean en de Mangrove in laat duiken. Van voeding van haaien tot kweek van koralen en recent onderzoek uit de Ocean tot populatiemanagement staan er weer interessante thema's op het programma.

Elke zaterdag, 11 tot 15 uur Mini-rondleidingen

Haak lekker aan bij kostenvrije rondleidingen in ons park! Bij de ingang is bekend, waar op die specifieke dag de wandeling plaatsvindt. Zo ontdekt u altijd weer iets nieuws. Aanmelding niet nodig.

Klik & meld je aan voor een van de lezingen!

Klik & meld je aan voor een van de activiteiten!

Nieuw in de Bush: zwarte gieren

Sinds april vliegen er twee opvallende nieuwe vogels in Burgers' Bush. Het gaat om twee mannetjes zwarte gieren (*Coragyps atratus*), afkomstig uit Ostrava Zoo in Tsjechië. Zwarte gieren zijn de enige roofvogels in Burgers' Bush. Roofvogels? Hoe gaat dit samen met de andere vogelsoorten en met de hagedisjes? Net als de vrij nauw verwante kalkoengieren, die u al vele jaren in de Desert kunt bewonderen, eet de zwarte gier bijna uitsluitend aas. Als dat voldoende aanwezig is, zal hij niet zelf op jacht gaan. Na onze jarenlange ervaring in de Desert durven wij het wel aan om een gelijkende soort in het Arnhems regenwoud te introduceren.

Echte opportunisten

Zwarte gieren kennen een enorm verspreidingsgebied: het zuiden van de Verenigde Staten en Midden- en Zuid-Amerika. Je vindt ze in heel verschillende types leefomgeving, van woestijn tot tropisch regenwoud. Feitelijk zouden ze in ons park ook in de Desert of in de Mangrove passen qua verspreidingsgebied. Maar onze Mangrove is wat minder geschikt voor zo'n vrij grote vogelsoort die we graag de ruimte geven om zich terug te kunnen trekken voor publiek. En in de Desert zouden er wat conflicten met de kalkoengieren op kunnen treden. Want de zwarte gier is niet alleen een beetje zwaarder dan de kalkoengier, bij een karkas toont hij ook zijn ietwat dominante karakter. In de natuur worden kalkoengieren dan ook vaak door zwarte gieren bij het eten weggejaagd.

Cultuurvolger

Zwarte gieren passen zich goed aan hun omgeving aan, ook als deze door de mens is beïnvloed. In het wild zoeken ze graag plekken op waar ze makkelijk aan voedsel komen: visafslagen, slachthuizen en open vuilstorten bijvoorbeeld. Ook zitten ze, net als in Nederland de buizerd, graag langs de weg in de berm. Want doodgereden kleine diertjes zijn een prima maaltje! De zwarte gier is dus zelfs als een cultuurvolger te beschouwen die van de aanwezigheid van mensen profiteert.

Warm en koud

Vogelveren isoleren uitstekend en in de voeten hebben vogels een soort warmtewisselaar ingebouwd. Snel koud krijgt zo'n gier het dus niet, ook niet in de opener landschappen waar het 's nachts kan vrie-

zen. Zwarte gieren met hun donkere kop en zwarte veren warmen in de zon echter snel op. Dan helpt het om zijn vleugels te spreiden. Zo zie je ze ook in de Bush regelmatig zitten met de vleugels breed. Ook tonen observaties aan dat ze hun kale nek meer of juist minder exponeren, naargelang of ze het warm hebben. Een aparte manier om af te koelen is over zijn eigen poten plussen: er ontstaat dan verdampingskoelte. Het urinezuur is trouwens zoals bij bijna alle vogels wit. Kortom: ziet u een gier met witte poten, dan heeft of had hij het warm. Is zijn nek ook lang gerekt, dan vindt hij het nu aan de warme kant. Veel succes bij het spotten van deze interessante vogels, in de zomerse Bush, waar het best warm kan worden, zoals u weet!

Tekst: Constanze Mager en Marieke Ankoné

Uilvlinderrupsen proeven iets nieuws

Burgers' Zoo is naast een dierentuin óók een erkende botanische tuin. 'Plant en insect' als het jaarthema van de Nederlandse botanische tuinen past wel bijzonder goed in ons straatje. Dit jaar zetten we in iedere ZieZoo een ander aspect van de plant-insect-relatie in de schijnwerpers. In deze editie draait het om de relatie tussen waardplant en vlinderrups.

Iedereen houdt van vlinders, niemand houdt van rupsen. Een beetje zwart-wit gesteld misschien, maar voor veel tuinliefhebbers gewoon waar. Natuurlijk begrijpen we allemaal dat de prachtige fladderaars er niet zouden zijn zonder de voorstadia – maar de altijd hongerige rupsjes zien we echt minder graag aan de planten knabbelen. Voor de planten zelf geldt trouwens hetzelfde! Een vlinder die nectar drinkt en mogelijk nog wat bestuivingswerk doet? Prima! Maar de rupsen die het blad aanvreten? Die is de plant liever kwijt dan rijk! Deze dier-plant relatie valt dan ook in de categorie parasitisme.

Gifstoffen? Doe maar!

In de altijd voortdurende co-evolutie van soorten volgt continu reactie op elkaar. De één bedenkt een afweertactiek, de andere leert er immuun voor te zijn of de afweertactiek zelfs in zijn voordeel te gebruiken. Veel kruidachtige planten bevatten de gifstoffen alkaloiden om zich tegen vraat te beschermen. Maar wat doen sommige rupsen? Zij kunnen ertegen en slaan de alkaloiden in hun lichaam op, waardoor het opstapelt en de rups uiteindelijk nog een stuk giftiger is dan de plant. Een uitstekende verdediging tegen hun vijanden: en ze hoefden het gif niet eens zelf aan te maken!

Waard-specifiek

Vlindervrouwtjes kiezen nauwlettend waar ze hun eitjes afzetten. Dit is doorgaans een plantensoort die haar rupsjes straks wel lusten. De vlinder is immers een stuk mobieler dan de rups. Dus als moeder nu wat meer moeite doet om via de geur de

juiste plant op te zoeken, dan zitten de rupsjes na het uitkomen meteen goed. De rupsen van tropische vlinders zijn qua voeding behoorlijk kieskeurig. Onze rupsen in de Mangrove lusten bijvoorbeeld geen inheemse planten. Het moeten specifieke tropische planten zijn die het rupsje eet, per vlindersoort verschillende. Vaak staat één of een paar soorten op het menu, soms ook een hele plantenfamilie.

Heliconia, bananenplant en....

De uilvlinders (*Caligo sp.*) uit Midden- en Zuid-Amerika leggen hun eieren normaliter op heliconia's. Uit het ei gekomen beginnen de nog kleine rupsen te eten. Om de paar dagen verdubbelen ze hun gewicht en na vijf vervellingen zijn ze ongeveer 10-12 cm lang. Eeuwen geleden werden de aan heliconia's verwante bananenplanten massaal in tropisch Amerika aangeplant. Er waren vrouwtjesvlinders die net iets minder waardplant-specifiek waren en hun eitjes op bananenbladeren legden. Daarop bleken de rupsen ook – en zelfs nog beter dan op heliconia's – te gedijen. Een nieuwe en zeer rijke voedselbron was gevonden; een belangrijke stap in de ontwikkeling van een zeer succesvolle en veel voorkomende vlindersoort!

... kokos!

Recentelijk zijn we in onze Mangrove getuige geweest van zo'n overstap op alternatief voedsel. De eerste vijf jaar van Burgers' Mangrove was er niets aan de hand. De uilvlinders legden hun eieren zoals voorspeld op heliconia's en bananenplanten. Dit jaar zijn enkele uilvlinders ertoe over gegaan om hun eieren op

kokospalmen te leggen. En de rupsen kunnen ook deze goed verteren, zo is goed te zien aan de flinke schade die ze inmiddels aan de stugge palmbladeren aanrichten. Kokospalm is een ongewone voedselplant voor uilvlinders en de kokospalm heeft er blijkbaar ook weinig tegen in te brengen: van natuurlijke gif- of bitterstoffen die de rupsen weghouden, is er zo te zien geen sprake. In het samenspel plant en insect ligt momenteel de uilvlinder voor...

Tekst: Constanze Mager

Wat doen de haaien eigenlijk?

Naast verwondering, het doorgeven van belangrijke en interessante kennis over de natuur en het creëren van mooie momenten en herinneringen, is een ander pijler van Burgers' Zoo onderzoek. Om ervoor te zorgen dat dierenwelzijn en gezondheid zo goed mogelijk zijn, ontwikkelen en verbeteren we voortdurend onze technieken en huisvesting. Onderzoek is daarbij een belangrijk element. Sinds februari van dit jaar hebben studenten Simon Veldhuis en Jonah Beilfuß het hun taak gemaakt om de op het eerste gezicht simpele vraag: "Wat doen de haaien eigenlijk?" met wetenschappelijke methoden te beantwoorden.

Ontwikkeling van een methode

De taak van deze twee studenten Kust- en Zeemanagement van de Hogeschool Van Hall Larenstein was om een goede methode te ontwikkelen waarmee gegevens verzameld kunnen worden. We wilden weten hoe de haaien hun verblijf gebruiken, of er herkenbare zwempatronen zijn, wanneer ze sneller zwemmen dan anders en nog veel meer. Het onderzoek begon met het verzamelen van gegevens over het huidige zwemgedrag om zo tot een "nulmeting" te komen. Bij verblijfsveranderingen of veranderingen in de samenstelling van de visgroepen kunnen dan eventuele gedragsveranderingen worden gedocumenteerd.

'The blue shirt problem'

Een paar weken na de start van het project en na het doorlezen van talloze wetenschappelijke artikelen, werd een methode

gevonden die goed te gebruiken was en waarmee het verzamelen van gegevens direct van start kon gaan. De eerste metingen verliepen goed en lieten de studenten zien dat hun methode werkte. Echter, na een aantal dagen van data verzamelen, merkte het haaienverzorgingsteam dat de tandbaarzen - die ook in de haaienverblijf leven - niet meer betrouwbaar naar hun voederplek zwommen en dus onregelmatiger aten. De meest waarschijnlijke verklaring voor het probleem was snel gevonden: de twee studenten droegen blauwe T-shirts, net als de diervverzorgers. Het vermoeden was dat de tandbaarzen de studenten daarom voor verzorgers aanzagen en bij elke meting op hun eten wachtten, dat natuurlijk niet kwam. Dit veroorzaakte verwarring bij de vissen, waardoor ze niet meer reageerden op de echte verzorgers. Omdat deze vissen kleuren goed kun-

nen waarnemen, werd het probleem snel opgelost door de twee studenten vanaf dat moment groene T-shirts te laten dragen. Na enige tijd bleek dat deze maatregel effectief was.

En nu?

Inmiddels zijn de metingen van de studenten afgerond en worden de gegevens verwerkt om te bepalen of er daadwerkelijk patronen in het gedrag van de dieren (per soort en per individu) kunnen worden waargenomen. Daarnaast wordt de methode geperfectioneerd met behulp van de ervaring die tijdens de metingen is opgedaan, waardoor een goede basis voor verder onderzoek wordt gelegd.

Tekst: Simon Veldhuis en Jonah Beilfuß

Educatie over olifanten? Geen kleine taak!

De trouwe jaarkarthouders zijn de werkzaamheden in en rondom het olifantenverblijf zeker al opgevallen. Aan alle hoeken en kanten van het verblijf wordt iets veranderd, zodat het voor de olifanten prettiger vertoeven wordt, voor de verzorgers iets handiger werken en voor het publiek een betere beleving van deze dieren oplevert. Een onderdeel van dit hele project is natuurlijk ook educatie. Ik neem u als insider graag mee in onze afwegingen op dit gebied!

Educatie in de vorm van themapanelen, soortborden en andere tweedimensionale combinaties van beeld en tekst horen bij elk dierenpark. In Burgers' Zoo gelden voor de plaatsing ervan wat richtlijnen. We zetten bijvoorbeeld de themaborden – zeker in onze ecodisplays zoals Bush en Mangrove – graag zo neer dat de grote zichtlijnen onverstoord blijven. De bezoeker kan dus een ecosysteem inkijken en foto's nemen zonder dat overal borden staan. Minstens even belangrijk is het om borden niet pontificaal zo neer te zetten dat het zicht op het verblijf belemmerd wordt. Want het bord is ondersteunend aan het observeren van de dieren en geen vervanger ervan.

Juiste plekken

In sommige gevallen is bebording gewoonweg meer decoratief dan echt bedoeld om er lang bij stil te staan. Daarmee bedoel ik plekken in het park waar langer stilstaan om te lezen voor opstoppingen zorgt of gewoon 'onbewust onlogisch' voelt. Denk

bijvoorbeeld aan sluizen of tunnelachtige ingangen naar een gebied toe. Soms is het bijna onvermijdelijk om op zo'n plek een (vaak meer logistiek) bord te plaatsen, bijvoorbeeld met gedragsregels voor bezoekers in gebieden met vrijlevende dieren. Eigenlijk weet je als educator dan al bij voorbaat dat dit niet de best gelezen borden gaan worden.

Een foto zegt meer...

Bij de olifanten stonden we qua plaatsing ook best voor uitdagingen. Bij de nieuwe bezoekersgang naar de stallen toe hebben we gekozen voor zeer grote foto-presentaties. Praktisch zonder tekst, al langslopend, begrijpt men hopelijk telkens de verschillende aspecten die olifanten in het wild betreffen. Zoals mens-dier-conflict door schade aan gewassen en anderzijds economische winst door ecotoerisme. In heel het park zijn voor themabebording ecologie en diergedrag de leidraad, daarom is ook op deze plek voor ecologie gekozen.

Directe link met wat je ziet

Aan de stalkant zouden borden snel het zicht op de dieren verstoren. We hebben daarom daar alleen kleine borden op de pilaren tussen de ruiten aangebracht. Op deze kleine themaborden vertellen we over wat je aan de stal kunt zien over huisvesting en management van onze olifanten in Burgers' Zoo.

Keuzes maken

Door de verbouwingen en veranderde route is er op de weg naar de Bush een hele mooie inkijk naar het buitenverblijf van de olifanten bij gekomen. Hier is ook ruimte en rust om te lezen. Natuurlijk valt er reuzeveel over Aziatische olifanten te vertellen. Het is dus zaak keuzes te maken wat we écht willen vertellen op de tweevoudige themaborden. Want Aziatische olifanten leven wel in het tropenbos, maar dat is geen bos vol borden!

Tekst: Constanze Mager

Bekijk hier de Ocean musical terug

Kleurrijke beroepen in een dynamisch dierenpark

Een dierentuin is een boeiende organisatie. De meest uiteenlopende dieren en planten moeten goed verzorgd worden en voor de medewerkers is een veilig en prettig werkklimaat belangrijk. Geen wonder dat niet alleen de dieren- en plantencollectie kleurrijk en divers is, maar zeker ook het scala aan verschillende beroepen dat je in Burgers' Zoo vindt. Deze keer maken we kennis met één van de teamleden van Van Hoorne Studios, die vele jaren in de zomer de geliefde musicals van Zoë en Silos presenteren: poppenspeelster Romy Nij Bijvank (25).

Het eerst dat opvalt wanneer we met Romy spreken, is haar aanstekelijke enthousiasme. *"Ik speel nu zes jaar als poppenspeelster in de musicals van Zoë en Silos: eigenlijk heb ik alleen de allereerste musical gemist, Deep Ocean Monsters. Zo speelde ik in de Mangrove Musical zowel de wenkkrab als de blauwe morpho-vlinder, in de Bush Musical de kleinklauwotter, in de Safari Musical de kleine leeuw en in de Desert Musical de halsbandpekari. Al die rollen waren geweldig om te spelen, maar als ik er eentje moet kiezen, dan heb ik ontzettend veel plezier gehad met het bijzondere karaktertje van de pekari."*

Romy groeide op in een klein dorpje in Twente en ging in Arnhem op kamers wonen, toen ze na het afronden van de HAVO aan de Nederlandse Musical Academie ging studeren. Ze werkt op ZZP-basis voor Van Hoorne Studios aan diverse

theater- en musicalprojecten. Zo speelt ze momenteel als actrice in educatieve shows van Avonturenboerderij Molenwaard, waar ze kinderen bijvoorbeeld op begrijpelijke wijze uitlegt waar melk vandaan komt en hoe bijen voor honing zorgen. *"Ik werk niet fulltime, omdat ik ook een HBO Bachelorstudie volg tot Medisch Hulpverlener op de Hogeschool van Utrecht,"* vertelt Romy. *"De zomermusicals over Zoë en Silos in Burgers' Zoo vind ik altijd erg leuk om te doen: het is heel gezellig, veel families komen elk jaar weer terug naar de shows en er hangt een geweldige sfeer."* Ook in haar vrije tijd zit deze bezige bij zeker niet stil: ze is veel in de sportschool te vinden en danst graag.

Wat spreekt Romy zo aan als poppenspeelster? *"In die rol kun je dieren echt tot leven brengen. Je probeert de poppen zo te bewegen dat ze als het ware veranderen in*

echte levende wezens. We doen ons best om dit zo magisch mogelijk te maken. De reacties van kinderen zijn heerlijk: bloed-eerlijk en vol fantasie. De magie komt echt tot leven."

Hoe reageren familie en vrienden op het feit dat je in een dierenpark op een verrassende locatie optreedt? *"Ze vinden het heel bijzonder. Weinig mensen verwachten dat er zo'n groot theater in een dierenpark te vinden is. En dat alle shows een educatief verhaal vertellen, spreekt hen ook enorm aan. Natuurlijk inspireert het mij als mijn vrienden in de zaal zitten en genieten van de show waar we met zijn allen zo hard aan werken. Ik heb alweer veel zin in de nieuwe productie van deze zomer, Zoë & Silos: De Rimba Musical."*

Tekst: Bas Lukkenaar

Nieuws uit de Zoo

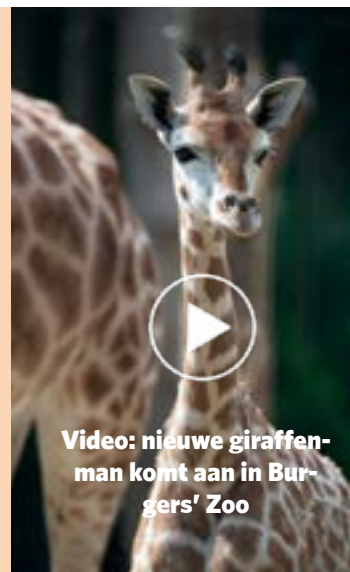
Renkoekoekje

Er is een jonge renkoekoek 'uitgerend' en dan wel in het publieksverblijf in de Desert. Het ei is uitgebroed in de broedmachine en na het aanpikken onder de ervaren ouders geschoven. De ouders hebben dit jong verder zelf grootgebracht.

Giraffennieuws

Het jonge girafje, waarover we in de vorige ZieZoo schreven, is ondertussen aan de hele groep giraffen gewend en het gaat goed. Er is recent ook een nieuwe giraffenhengst gearriveerd. Afhankelijk van hoe de dieren op elkaar reageren, zullen de komende tijd groepjes giraffen in verschillende samenstellingen te zien zijn in de separatie-ruimten naast het Safari-terras.

Video: nieuwe giraffeman komt aan in Burgers' Zoo

Olifantennieuws

Burgers' Zoo huisvest momenteel twee oude olifantenkoeien. We proberen in de loop van de zomer nog twee bejaarde dieren uit een ander dierenpark erbij te plaatsen. Een internationale olifantentransport heeft wel veel voeten in de aarde. Houd u het nieuws in de gaten voor de actuele updates.

100 jaar in Arnhem

Op 23 juli 1924 opende Johan Burgers zijn nieuwe dierenpark in Arnhem. Op 30 maart 1913 stelde hij zijn privéverzameling dieren – destijds nog in 's Heerenberg – voor het eerst open voor bezoekers. Dit jaar vieren we dus het 100-jarig jubileum in de Gelderse hoofdstad. Misschien heeft u al opgemerkt dat de etalage van de Parkwinkel en de vitrines bij de uitgang van de Ocean daarop zijn ingericht.

Reuzenheremietkreeften

In de krabbenkreek van de Mangrove is sinds kort een aantal reuzenheremietkreeften te zien. De dieren kunnen wel dertig centimeter groot worden. Een deel van hun lichaam zit 'verstopt' in slakkenhuizen. In het water liggen overigens ook meerdere lege grote slakkenhuizen omdat de heremietkreeften nogal eens 'verhuizen'.

Klik hier voor video van het uitzetten

Uit de collectie

De prachtige rode kardinaal is helaas niet meer te zien in de Desert en Mangrove. In de Mangrove snackten ze toch veel vlinders en in de Desert werden ze te overheersend voor de kleinere vogeltjes.

Jonge zebra's

Tijdens het schrijven van deze ZieZoo lopen er drie jonge zebra's op de vlakte. De jongste is zelfs op de vlakte geboren. Alle drie zijn het veulens van vrouwtjes uit één harem. Een vierde vrouwtje van dezelfde harem is dragend en heeft mogelijk al geworpen als u deze ZieZoo leest.

Klik hier voor een video

Pensioen

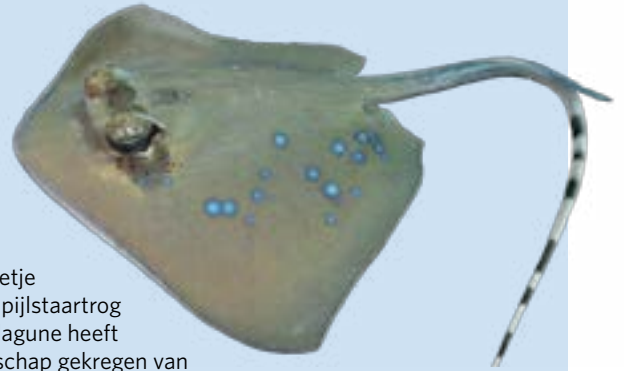
Rimba-dierenverzorger en fotograaf Theo Kruse (op de foto in het midden) is met pensioen. Hij heeft jarenlang foto's voor de ZieZoo gemaakt, waardoor er een aardige beeldbank is opgebouwd. De ZieZoo-redactie maakt daar nu nog en ook in de toekomst dankbaar gebruik van!

De smaak weer te pakken

Bij het bejaarde koppel monniksgieren is een jong uit het ei gekropen. Het ervaren ouderpaar dat vorig jaar een afgestorven ei had en later als pleegouder fungeerde, is nu dus zelf weer aan het broeden geslagen. En dat dat weer gelukt dus, is heel mooi!

Vrouwtje grijze pijlstaartrog

Het mannetje grijze pijlstaartrog in de lagune heeft gezelschap gekregen van een vrouwtje. Zij komt uit een aquarium in Wenen, dat tevens het populatiemanagementprogramma coördineert. We hopen dat de twee dieren voor nageslacht gaan zorgen.

Nieuwe kroonduifvrouwtjes

Er zijn twee onverwante kroonduifvrouwtjes in de Bush bij gekomen. We hopen dat ze met de twee jonge vogels van vorig jaar (beide mannetjes) nieuwe fokkoppels gaan vormen.

Nieuwe items in de Parkwinkel

Voor het 100-jarig jubileum van Burgers' Zoo in Arnhem zijn er speciale pins gemaakt. Ook zijn er weer echte Burgers' Zoo-naamborden te koop.

De Future For Nature Awards 2024 - Hoop voor de natuur

Stichting Future For Nature (FFN), gevestigd in Burgers' Zoo, zet zich in voor het belang van natuurbehoud door het ondersteunen van jonge natuurbeschermers over de hele wereld. Ieder jaar verzorgt FFN het Future For Nature Awards-event in het Safari Meeting Centre, een speciaal evenement waarbij drie winnaars ieder €50.000 in ontvangst mogen nemen om hun natuurproject verder te ontwikkelen. Future For Nature en het Award-event geven de winnaars een platform om hun unieke verhalen over natuurbescherming te delen.

Op vrijdag 19 april was het weer zo ver. Met een volle zaal natuurliefhebbers vierden we de indrukwekkende prestaties van de FFN Award-winnaars Hana Weaver, Rinzin Lama en Callie Veelenturf. Zij namen ons via hun bijzondere natuurbeschermingsverhalen mee naar Puerto Rico, Nepal en Panama en lieten zien hoe individuen een positieve impact kunnen hebben voor de natuur. Lees op de volgende pagina's meer over de inspirerende ceremonie en de drie FFN Award-winnaars.

Ter land, ter zee en in de lucht

De FFN Award-winnaars van 2024 werken samen aan een diverse combinatie van diersoorten. Rinzin Lama beschermt de sneeuwluipaard op het land, Callie Veelenturf zet zich in voor schildpadden in zee en Hana Weaver helpt de Puerto Ricaanse sperwer in de lucht. Tijdens de ceremonie lieten ze ons zien waarom en hoe zij zich inzetten voor het behoud van bedreigde diersoorten. Hana zette ons aan het denken over diersoorten die op de grens van uitsterven staan en dat er altijd een kans is om ze te redden. Callie liet zien dat je als individu een grote impact kan hebben en dat het belangrijk is dat dieren hun eigen rechten krijgen. Rinzin nam ons mee naar de uitgestrekte bergen van Nepal waar verrassend veel leven en optimisme te vinden is. Hun verhalen waren ontroerend en inspirerend en geven hoop voor de toekomst van de natuur.

(Wil je ook geïnspireerd raken door de verhalen van de FFN Award-winnaars van 2024? Bekijk dan de opname van de ceremonie op het YouTube-kanaal van Future For Nature!)

Werelds nieuws

Niet alleen de drie nieuwe FFN Award-winnaars stonden dit keer in de schijnwerpers. We vlogen tijdens de ceremonie in een digitale vlucht over de wereld om langs te gaan bij andere FFN Award-winnaars uit eerdere jaren. Alle FFN Award-winnaars hebben hun belangrijke natuurbeschermingswerk voortgezet en een aantal van hen gaf ons een mooie update. Zo vertelde Karen Allen (winnares 2014) over haar nieuwe stichting voor het opleiden van jonge natuurbeschermers in Mozambique. Alona Prylutska (winnares 2023) liet zien hoe ze gestaag doorgaat met het redden

van vleermuizen in Oekraïne. Thai Van Nguyen (winnaar 2015) deelde een ontroerend moment van een jong schubdier dat hij verzorgt in zijn opvangcentrum in Vietnam.

Alles is verbonden

Naast de bijzondere verhalen van nieuwe en oude FFN Award-winnaars, hebben we ook kunnen luisteren naar Saba Douglas-Hamilton, gastvrouw en voorzitter van het internationale selectiecomité van FFN, en eregast John D. Liu, filmmaker, ecooloog en oprichter van Ecosystem Restoration Camps. John sprak vol lof over de indrukwekkende prestaties en de onvermoeibare inzet van Callie, Hana en Rinzin voor de natuur. Door middel van prachtige beelden herinnerde hij ons aan het feit dat alles met elkaar is verbonden en in balans moet zijn en dat we dit moeten koesteren.

**Klik en kijk de FFN
Awards terug**

Reddingsactie voor een roofvogel

In 2018 werd Puerto Rico getroffen door de orkaan Maria. Hele dorpen werden verwoest en ook de natuur kreeg het zwaar te verduren. Zo ook de leefomgeving van de Puerto Ricaanse sperwer, die leeft in de Caimitillo-bossen in de hoge bergen van het eiland. Dit zeldzame dier is de enige roofvogelsoort op Puerto Rico en na de orkaan bleken er maar 19 vogels over te zijn. De Puerto Ricaanse sperwer stond op het punt van uitsterven, maar dat kon Amerikaanse natuurbeschermster Hana Weaver niet laten gebeuren. Hana kwam in actie en gaf alles wat ze had om deze zeldzame roofvogel te beschermen.

Eieren uitbroeden in huis

Hana verhuisde zonder te twijfelen naar Puerto Rico om de populatie van de Puerto Ricaanse sperwer te helpen herstellen. Ze verbouwde een kleine slaapkamer tot een volledig functionerende broed- en opfok-faciliteit om eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen. Dit betekende dat ze dag en nacht aan het werk was om de kuikens eten te geven.

Als de jonge vogels groot genoeg zijn, gaan ze naar een speciale locatie in het bos, waar ze nog mondjesmaat gevoerd en in de gaten gehouden worden. Vanuit daar vinden ze uiteindelijk de weg terug naar de bergachtige bossen waar ze thuis horen. Nu, zes jaar nadat Hana voor het eerst begon, doen veel van vrijgelaten individuen het heel goed in hun natuurlijke omgeving. Mede dankzij Hana's inzet is de populatie van de sperwer nu in omvang verdubbeld. Door de jaren heen groeide Hana in haar rol als natuurbeschermster en inmiddels kan haar unieke programma als model voor het behoud van eilandroofvogels worden gebruikt.

Verbinding tussen mens en dier

Roofvogels zoals de Puerto Ricaanse sperwer spelen een essentiële rol in hun ecosysteem. Door deze toppredator te beschermen via een succesvol fok- en herintroductie-

programma, helpt Hana het bijzondere eilandecosysteem in Puerto Rico te behouden. Hoewel het natuurbehoudswerk in Puerto Rico niet eenvoudig is en het ecosy-

steem voor grote uitdagingen staat, heeft Hana gemerkt dat er tegenwoordig veel meer bewustzijn en trots bestaat rond de Puerto Ricaanse sperwer. Door lokale veldbiologen op te leiden en te laten helpen, vergroot ze ter plaatse de vakkennis op gebied van onderzoek en natuurbehoud. Ze maakt gebruik van de sterke verbinding tussen de lokale gemeenschappen en de natuur met als doel een duurzaam natuurbehoudsprogramma te creëren dat door de lokale bevolking wordt gesteund en gecoördineerd.

Een toekomst voor de sperwer

De Puerto Ricaanse sperwer heeft nog een lange weg te gaan om volledig te herstellen. Met het prijzengeld van de FFN Award kan Hana haar herstelprogramma voor de sperwers uitbreiden en versterken. Zo kan ze gespecialiseerde training en belangrijke uitrusting voor haar team aanschaffen om wilde populaties van de sperwer te lokaliseren en monitoren. Daarnaast zal ze blijven werken aan het vergroten van het bewustzijn bij mensen in de omgeving, om zo de impact van haar natuurbeschermingswerk te vergroten.

Samen voor de sneeuwluipaard

Sneeuwluipaarden spelen een belangrijke rol als toproofdieren in hun berg habitat. In Nepal heeft deze iconische katachtige een sterke culturele waarde voor de lokale gemeenschappen. Het dier komt in vele volksverhalen, rituelen en sprookjes voor.

De Humla-regio in het noordwesten is het thuis van de sneeuwluipaard in Nepal, maar dit gebied is niet beschermd. Helaas zijn lokale herders niet altijd blij met sneeuwluipaarden in hun omgeving, omdat deze roofdieren hun vee kunnen aanvallen. Wraakacties van herders, stropelij en de verwoesting van de natuur hebben een grote impact op de sneeuwluipaard. Gelukkig zet Rinzin Lama zich in voor de bescherming van deze bijzondere katachtige in Nepal.

Terug naar waar het begon

Rinzin is een trots lid van de inheemse Nyinba-gemeenschap in het Humla-district van Nepal. Nadat hij in 2007 voor het eerst wilde sneeuwluipaarden zag, besloot Rinzin zijn leven te wijden aan het bestuderen en beschermen van deze mysterieuze soort. Na het afronden van zijn opleiding, keerde Rinzin terug naar zijn geboortedistrict en richtte het Upper Karnali Landscape Initiative (UKALI) op.

Met UKALI organiseert Rinzin verschillende natuurbeschermingsactiviteiten om de sneeuwluipaard en andere bijzondere soorten in Humla te beschermen. Zo verzorgt hij met zijn team trainingen en les-

sen, maar voeren ze ook patrouilles uit en helpen ze met het oplossen van conflicten tussen de luipaarden en herders. Momenteel is UKALI actief in 40 lokale gemeenschappen, en hebben ze twee natuurbehoudsgroepen voor jongeren en acht eco-clubs op basisscholen opgericht.

De kracht van lokaal

De barre omstandigheden in de Nepalese bergen maken de natuurbescherming hier erg uitdagend. Rinzin's inheemse roots helpen hem bestand te zijn tegen het ontbreken van fundamentele voorzieningen, de hoogte, verraderlijke weersomstandigheden en de afgelegen ligging en isolatie van het gebied. Zijn lokale afkomst helpt ook bij het begrijpen van de natuurconflicten van veehouders die in dit gebied wonen. Via zijn projecten stelt hij de lokale bevolking in staat om hun waardevolle ervaringen en inheemse kennis te gebruiken en samen een robuust natuurbehoudsprogramma te creëren. Zijn droom is om de lokale gemeenschappen zelf te laten bepalen wat er met de natuur en het landschap van Humla gebeurt.

Van mythe naar trots

Net als bij velen vanuit het afgelegen Humla, was de sneeuwluipaard voor Rinzin een angstaanjagend, bijna mythisch wezen dat in de bergen woonde. Hij kende ze uit verhalen en er werd met vrees over deze katachtige gesproken. Ze zouden krachten bezitten en mensen bestraffen die de 'berggeesten' geen eer aan deden. De straf bestond dan bijvoorbeeld uit een gedood schaap.

Nadat Rinzin zijn eerste sneeuwluipaard in het echt zag, besepte hij dat deze dieren in het berglandschap thuishoren en er moeten jagen en hun jongen grootbrengen. Deze les die Rinzin kreeg, deelt hij nu met alle inwoners van Humla. Zo verplaatst hij het gevoel dat mensen bij de sneeuwluipaard hebben langzaam van angst naar trots.

Door middel van het prijzengeld van de FFN Award zal Rinzin zijn bestaande inspanningen versterken en zijn huidige natuurbehoudswerk uitbreiden naar andere valleien in Humla. Hij gaat door met het vertellen van het verhaal van de sneeuwluipaarden en met zijn acties om conflicten tussen mensen en sneeuwluipaarden te verminderen.

Klik en kijk de FFN Awards terug

Rechten voor de zeeschildpad

De lederschildpad is de grootste schildpad ter wereld. Aan de kusten waar ze hun eieren leggen, delen deze indrukwekkende dieren hun leefgebied met vissers. Niet-duurzame visserijpraktijken zijn een grote bedreiging voor de lederschildpadden, doordat zij als bijvangst in netten terechtkomen. Gecombineerd met andere bedreigingen zoals plasticvervuiling, klimaatverandering en aantasting van het leefgebied, worden lederschildpadden geconfronteerd met een uitdagende strijd om te overleven. Daarom heeft Callie Veelenturf The Leatherback Project opgericht om de lederschildpad en andere schildpaddensoorten te beschermen.

Ambassadeur voor de oceaan

Toen Callie voor het eerst oog in oog kwam met de lederschildpad en zich bewust werd van de bedreigingen waar deze soort mee kampt, besloot ze zich volledig toe te wijden aan het beschermen van dit bijzondere reptiel. Door middel van wetenschappelijk onderzoek, educatie en bescherming via de wet beschermt Callie niet alleen de lederschildpad en haar leefgebied maar ook andere zeeschildpadden. Ze gebruikt de schildpadden bovendien als ambassadeur om hun mariene ecosystemen en alle zee- en kustdieren in de regio te beschermen.

Een groen lampje

De afgelopen jaren heeft Callie belangrijk wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de ecologie van zeeschildpadden en heeft ze meer dan twintig nieuwe broedstranden en zeegrasvelden in de oostelijke Stille Oceaan geïdentificeerd. Ze trainde daarnaast meer dan 2.000 soldaten om de implementatie en handhaving van milieubeschermingswetten te verbeteren in Panama. Samen met lokale vissers en overheidsinstanties test en implementeert Callie technologieën voor het verminderen van de bijvangst. Zo heeft ze ontdekt dat netten met een groen lampje door schildpadden en kraakbeenvissen (zoals haaien en roggen) ontweken worden. Dit voorkomt bijvangst van deze vaak bedreigde soorten. Beenvissen, waar de vissers op uit zijn, reageren niet op het groene lampje en zwemmen dus alsnog het net in.

Impact op verschillende niveaus

Ondanks het feit dat mensen vaak de oorzaak zijn van bedreigingen voor de natuur, gelooft Callie dat mensen ook de oplossing zijn. In Callie's ogen zijn vissers pioniers op het gebied van natuurbehoud en ze werkt graag met hen samen. Daarnaast gebruikt Callie wetenschappelijk onderzoek als katalysator om de milieuwetten te verbeteren en de oprichting van nieuwe natuurgebieden te bewerkstelligen. In Panama heeft haar harde werk geleid tot een nieuwe nationale wet die de rechten van de natuur erkent, de opname van de specifieke rechten van zeeschildpadden in een andere nationale wet en wordt er momenteel een nieuw nationaal beschermd gebied overwogen.

Verder met vissers

Callie is nog lang niet moe en zal zich blijven inzetten om de biodiversiteit van onze oceanen te beschermen. Met behulp van het prijzengeld van de FFN Award zal Callie een visserijnetwerk opzetten in de Pareleilanden, een groep met 130 eilanden vlakbij Panama, en vissers trainen in het veilig vrijlaten van schildpadden die als bijvangst in hun netten terechtgekomen zijn. Ook zal ze door middel van onderzoek de foerageergebieden van lederschildpadden in kaart brengen om nog beter te begrijpen hoe de bijvangst kan worden verminderd.

Tekst: Marloes Leeflang

Vietnamazing

Vanaf de oprichting van de Europese Dierentuinvereniging EAZA is Burgers' Zoo al lid van deze organisatie. Op gebied van populatiemanagement werken de meer dan 300 leden nauw samen. Ook wat bijvoorbeeld veterinaire kwesties, dierenwelzijn en voeding betreft, delen EAZA-leden graag kennis en streven zo voortdurend naar hogere professionaliteit en verbetering. Sinds het begin van deze eeuw wordt ook natuurbehoud in het veld steeds belangrijker voor zowel individuele dierentuinen als voor EAZA.

De focus van Burgers' Zoo wat ondersteuning van natuurbehoud in het veld betreft, ligt uiteraard in het Midden-Amerikaanse Belize. Over onze partnerprojecten daar heeft u al meerdere keren in de ZieZoo kunnen lezen. Met name door onze andere langjarige samenwerkingspartner Future For Nature hebben we ook contacten met natuurbeschermers van bijna overal ter wereld.

2x Vietnam

Toen Vietnam werd gekozen als thema van de nieuwe natuurbehoudscampagne van EAZA (met de titel Vietnamazing), stond voor ons al snel vast dat we naast de officiële campagneprojecten ook het werk van Save Vietnam's Wildlife wilden steunen. Deze NGO werd door de voormalige Future For Nature-winnaar Thai Van Nguyen opgericht. Beide onderdelen vullen elkaar aardig aan. De EAZA-campagne draait namelijk vooral om vrij onbekende, koudbloedige diersoorten die in Vietnam leven. Denk bijvoorbeeld aan

de moskikker, de krokodilsalamander of de Nuichua-wandelende tak. Bij de meeste van hun deelprojecten staat onderzoek naar het voorkomen en de verspreiding van deze soorten op de eerste plaats. Save Vietnam's Wildlife is daarentegen meer gericht op opvang en rehabilitatie van de meest uiteenlopende soorten, habitatbescherming en gerichte nakweek met oog op soortbehoud van zeer bedreigde schubdieren en Owsten's palmenrollers.

Onze Rimba-dieren

Burgers' Rimba laat officieel de fauna van Zuidoost-Azië en met name van Maleisië zien. Maar veel Rimba-soorten komen (of kwamen) ook in Vietnam voor. Denk bijvoorbeeld aan de goudwanggibbon, die alleen maar in zuidelijk Vietnam en stukje van Cambodia leeft. Het zwijnshert is in Vietnam bijna of helemaal uitgeroeid en men is daar nu met herintroductieprojecten bezig. De Indochinese tijger is inmiddels vermoedelijk uitgestorven in Vietnam, daarvan gaan tenminste de experts van de

Rode Lijst uit. Andere bronnen denken dat er nog maximaal twintig dieren in Vietnam over zijn. Ook al is onze tijger in de Rimba van de Sumantraanse ondersoort, toch kan hij aanstaande zomer een prima 'stand in' zijn in de zomermusical!

Te doen in de zoo

Omdat we graag de natuur in Vietnam in de schijnwerpers willen zetten, is deze zomer de Rimba met zijn Aziatische dieren als thema voor de kindermusical gekozen. Hoewel we geen schubdieren in de zoo hebben - en deze ook niet binnenkort gaan verwelkomen in de collectie - heeft het schubdier wel een hoofdrol in de musical - net als bij de projecten van Save Vietnam's Wildlife! Op elke dag dat de musical draait, zijn er leuke kinderactiviteiten in de Rimba te doen. Aanmelding is niet nodig. En dat geldt ook voor de haak-maar-lekker-aan rondleidingen die we tot eind augustus elke zaterdag tussen 11.00 en 14.30 uur in de Rimba houden.

Tekst: Constanze Mager

Zoë & Silos: De Rimba Musical

Alle fans opgelet! Zoë en Silos zijn terug in een spiksplinternieuw avontuur. Vaste bezoekers kennen het populaire duo ongetwijfeld van diverse eerdere musicals, die Burgers' Zoo speciaal op maat laat schrijven én regisseren door Van Hoorne Studios. Van zaterdag 13 juli tot en met zondag 18 augustus 2024 zijn er dagelijks vijf shows in het Safari Meeting Centre van ons park. De shows zijn voor abonneementhouders gratis en voor alle andere bezoekers bij de entreprijs inbegrepen. Kijk voor alle actuele informatie op burgerszoo.nl/musical.

Even snel oprfrissen... Zoë en Silos?

Zoë is een enthousiaste abonneementhoudster van Burgers' Zoo. Ze weet heel veel over dieren en is ontzettend leergierig. Silos is een gedreven diervoorzorgster, wiens vader als parkranger in Belize werkt waar Burgers' Zoo al ruim dertig jaar een natuurgebied beschermt. De twee helden beleven spannende avonturen, waarin ze bijzondere diersoorten ontdekken en stiekem een hoop leren over dieren en natuur. Eerdere musicals en diverse andere avonturen van Zoë en Silos zijn terug te kijken op youtube.com/zoesilos.

Het nieuwste avontuur

Zoë en Silos zijn in het tropisch regenwoud van Vietnam beland. Wat doen onze helden daar? Ze blijken op zoek te zijn naar een heel bijzondere, maar helaas ook erg onbekende diersoort: het schubdier. Toch wordt dit dier ernstig bedreigd, want het is één van de grootste slachtoffers van de illegale dierenhandel. Hoe kunnen Zoë en Silos ervoor zorgen dat veel meer mensen het schubdier kennen, zodat ze ook beter hun best gaan doen om het dier te beschermen? Op een kleurrijk avontuur komen ze in contact met dieren als tijgers, pythons, gibbons en ... schubdieren! Benieuwd hoe dit afloopt? Kom dan deze zomer naar ons park en geniet van deze kleurrijke musical!

Tekst: Bas Lukkenaar

Klik en lees alles wat je moet weten over de musical

Zoë & Silos

De Rimba Musical

Zoë & Silos: De Rimba Musical 13 juli t/m 18 augustus

Deze zomer gaan Zoë en Silos in het tropisch regenwoud van Vietnam op zoek naar een zeer bedreigd dier dat helaas nog erg onbekend is: het schubdier. In een avontuur van 25 minuten ontdekken ze de mysterieuze wereld van de jungle in Zuidoost-Azië.

Alle info en showtijden vindt u op burgerszoo.nl/musical

KONINKLIJKE
BURGERS'ZOO

